

## Onderzoeksoptzet opvolgonderzoek (Be)grip Sociaal Domein

### *Inleiding*

Zoals opgenomen in ons onderzoeksprogramma 2024 doen wij een opvolgonderzoek naar het onderzoek '(Be)Grip Sociaal Domein' waarin de concrete uitvoering wordt beoordeeld, mede in relatie tot de door gemeenteraad vastgestelde ambities en beoogde effecten. Het was op het moment dat we ons Nazorgonderzoek 2018-2022<sup>1</sup> hebben uitgevoerd namelijk nog te vroeg om te kunnen beoordelen of er (indien alle in ons rapport gedane aanbevelingen zouden zijn geïmplementeerd) sprake is van een toegenomen doeltreffendheid en doelmatigheid van het sociaal beleid.

Het college merkte in zijn bestuurlijke reactie op ons nazorgonderzoek op dat er -op dat moment- nog geen invulling was gegeven aan de wens om meer outcomegericht te meten, maar in gesprek te zijn met een partij die dit voor de gemeente Overbetuwe zal vormgeven. De eerste resultaten hiervan zouden in de loop van 2024 (door het college) met de raad kunnen worden gedeeld.

We stelden in 2023 vast dat de nadruk bij het college en de organisatie met name lijkt te hebben gelegen op de monitoring en het meetbaar maken van de effecten van het beleid(suitvoering). Of ook het realisme ten aanzien van de begroting en de gekozen uitgangspunten aan kracht heeft gewonnen moest nog (nog) blijken uit de door het college aangekondigde beleidsevaluatie en beleidsbijstelling.<sup>2</sup> We gaan ervan uit dat deze inmiddels beschikbaar zijn en we betrekken deze documenten bij ons onderzoek.

We beogen met dit onderzoek niet alleen de gemeenteraad in staat te stellen om de voortgang en de resultaten van de beleidsontwikkeling en -uitvoering, maar ook om een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van het sociaal beleid in Overbetuwe en de beheersing van de daarmee gemoeide middelen.

### *Onderzoeksaanpak*

Wij focussen ons binnen onze aanpak uiteraard in de eerste plaats op onze (door de raad overgenomen) aanbevelingen en in het bijzonder op onze eerste aanbeveling, namelijk de constructie van een logische reeks van gewenste effecten (outcome), de daarvoor benodigde resultaten (output) en de daarvoor benodigde aanpak en middelen (input).

Met andere woorden een (realistische) beleidstheorie die het aannemelijk maakt dat met de ingezette middelen, via de uitvoering, de beoogde effecten ook daadwerkelijk (en voor de gemeenteraad navolgbaar) kunnen worden gerealiseerd. Wij gaan daarbij uit van de door de gemeenteraad (vastgestelde) gewenste effecten. Het belang van goed, realistisch beleid en daarop aansluitende middelen kan -in het licht van de situatie waarin de sector gemeenten zich financieel bevindt- nauwelijks worden onderschat.

De tijd heeft sinds het nazorgonderzoek uiteraard niet stil gestaan. In juni 2023 zijn de Nederlandse gemeenten met het Rijk en andere bij de jeugdzorg betrokken partijen<sup>3</sup> een hervormingsagenda overeengekomen. In het verlengde daarvan onderzoeken wij de mate waarin de gemeente Overbetuwe op koers ligt om de afspraken uit de Hervormingsagenda Jeugd<sup>4</sup> te realiseren. Dit kon namelijk destijds (nog) geen onderdeel zijn van ons onderzoek. Deze in de hervormingsagenda opgenomen afspraken zouden niet alleen moeten leiden tot betere jeugdzorg, maar ook tot besparingen en beheersbare uitgaven. Gemeenten dienen

---

<sup>1</sup> Nazorgonderzoek 2018-2022, september 2023, pag. 25

<sup>2</sup> Nazorgonderzoek 2018-2022, september 2023, pag. 24

<sup>3</sup> Cliëntenorganisaties (MIND en Ieder(in)), professionals (Samenwerkende Beroepsverenigingen Jeugd) en aanbieders (Branches Gespecialiseerde Zorg voor Jeugd).

<sup>4</sup> Vastgesteld op 23 juni 2023

een domeinoverstijgende aanpak te (gaan) hanteren, waarbij de behoeften van gezinnen en kinderen centraal staan, waarbij eerst naar de oorzaak van problemen wordt gekeken en pas vervolgens naar passende oplossingen.<sup>5</sup> In ons opvolgonderzoek bekijken we ook in welke mate de gemeente Overbetuwe inmiddels aan de slag is gegaan met het Implementatieplan Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 en de daarop aansluitende handreiking.

Het voorafgaande leidt tot de volgende drie hoofdvragen:

1. In welke mate is uitvoering gegeven aan de in de onderzoek naar het sociaal domein en het nazorgonderzoek opgenomen aanbevelingen en door het college aangekondigde activiteiten?
2. In welke mate is er sprake van een doeltreffende en doelmatige (beleids-) uitvoering?
3. In welke mate ligt de gemeente Overbetuwe op koers om de in de Hervormingsagenda Jeugd opgenomen afspraken te realiseren?

Het normenkader bestaat uit de aanbevelingen uit de twee eerder door de rekenkamer uitgevoerde onderzoeken, i.c. naar de grip op het sociaal domein en het nazorgonderzoek. Ten aanzien van de jeugdzorg hanteren we de afspraken uit de hervormingsagenda zoals deze zijn opgenomen in het hiervoor aangegeven implementatieplan en de handreiking.

De mate van doeltreffendheid en doelmatigheid bepalen we aan de hand van de navolgbaarheid van de (in de het beleid en de door het college aangekondigde beleidsbijstelling) vertaalslag van gewenste effecten, naar concrete uitvoering en behaalde resultaten. Daarbij beogen we, afgezien van de hiervoor aangegeven beleidsdocumenten, o.a. gebruik te maken van inhoudelijke en financiële rapportages, monitoringsgegevens en verantwoordingsdocumenten. Op basis daarvan beogen we in gesprek te gaan met de bij de beleidsontwikkeling, uitvoering en het toezicht daarop betrokkenen. Dat geldt ook voor extern betrokkenen, zoals aanbieders en de Adviesraad Sociaal Domein.

Het onderzoek wordt door de leden van de rekenkamer uitgevoerd in de periode van september 2024 t/m februari 2025.

Rekenkamer Overbetuwe/ september 2024

---

<sup>5</sup> VNG, Handreiking Uitvoering Maatregelen Hervormingsagenda Jeugd, 1 december 2023

## *Documentatie*

- VNG, Handreiking Uitvoering Maatregelen Hervormingsagenda Jeugd, 1 december 2023
- VNG, Implementatieplan Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028, 16 november 2023
- Onderzoek '(Be)Grip op het sociaal domein', 30 maart 2022
- Onderzoek 'De rekenkamer onderzocht', nazorgonderzoek, 22 september 2023